

μένους. Ἄλλ' αἱ θεωρίαι περιτταὶ ὅταν ἡ πείρα παρέχῃ ἡμῖν ἀποδείξεις. Ὁ Πυθαγόρας καὶ πάντες οἱ περὶ αὐτὸν δὲν ἦσαν βεβιαῖως ἀμβλύνοες. Ὁ Ῥουσσώ, ὁ Φραγκλῖνος, ὁ Λαμαρτῖνος οὐδέποτε ἦ σπανίως ἔφαγον κρέας. Αἱ ἀνώτεροι κλάσεις τῶν Ἰνδῶν, αἱ κατὰ τὴν πολὺν ἀρχαιότητα τὴν φιλοσοφίαν καὶ τὸν πολιτισμὸν ἐν γένει οὐ μικρὸν ἀναπτύσσασαι, ἐθεώρουν τὸ κρέας ὡς τροφὴν ἀκαθαρτον. Πασίγνωστος εἶναι ἡ αὐστηρὰ φυτοφαγικὴ διαίτα πολλῶν χριστιανῶν πατέρων, ὑγιῶν τὸ τε σῶμα καὶ τὸν νοῦν, ἰδίᾳ κατὰ τοὺς πρώτους τοῦ χριστιανισμοῦ αἰῶνας. Οἱ δὲ νεώτατοι καὶ σύγχρονοι φυτοφάγοι βεβαιοῦσιν ἐκ πείρας ὅτι τὸ πνεῦμά των οὐ μόνον δὲν ἐξησθένησεν, ἀλλὰ τοῦναντίον διαυγέστερον καὶ ἐργατικώτερον κατέστη. Ἡδυνάμεθα εἶτι νὰ προσθέσωμεν πλεῖστα ὀνόματα σοφῶν καὶ ἐξόχων ἐν γένει πνευμάτων, οὐδέποτε ἦ σπανίως κρεωφαγησάντων. Ἄλλ' οὐδ' ὁ χρόνος οὐδ' ὁ χώρος ἐπιτρέπει ἡμῖν ἐνταῦθα νὰ βιογραφήσωμεν.

Ἰδωμεν ἐν συντόμῳ ὁποῖα ἡ ἐνέργεια τῆς φυτοφαγίας καὶ ὁποῖα ἡ τῆς κρεωφαγίας ἐπὶ τοῦ ἠθικοῦ χαρακτῆρος. Οἱ φυτοφάγοι βεβαιοῦσιν ὅτι ἡ φυτοφαγία καθιστᾷ τὸν ἄνθρωπον μειλίχιον καὶ εὐαίσθητον εἰς τὰ παθήματα τῶν ἄλλων, διότι ὁ πονῶν ὅταν βλέπῃ ζῶον δυστυχοῦν, πολλῶ μᾶλλον πονεῖ καὶ πάσχει ἐπὶ τῇ θείᾳ τοῦ ὁμοίου τοῦ ἀνθρώπου δυστυχοῦντος. Τοῦναντίον ὁ πρὸς τὰς κακουχίας τῶν ζῶων ἀναισθητός ὢν, σκληρὸς καὶ ἀναισθητός εἶναι καὶ πρὸς τὸν πλησίον του. Ἐτι δὲ σκληρότερος καὶ ἀναισθητότερος καθίσταται, ὅταν, προξενῶν τὴν ὑψίστην δυστυχίαν, τὸν θάνατον, εἰς τὰ ζῶα, μόνον καὶ μόνον ἵνα εὐχαριστήσῃ τὸν στίμαχόν του, οὐδεμίαν συγκίνησιν αἰσθάνεται. Πρὸς ἀπίδειξιν τούτου παραβάλλουσιν οἱ φυτοφάγοι τοὺς τραχεῖς σφαγεῖς, τοὺς καθ' ἑκάστην ἀναισθητῶς φονεῦοντας, πρὸς τοὺς ἡσυχούς καὶ ἀγαθοὺς γεωργούς, τοὺς ἐκ τῆς μητρὸς γῆς κυρίως τὴν τροφὴν των παραλαμβάνοντας. Καὶ τὰ φερόεϊκα δὲ ἔθνη, τὰ περὶ θήραν καὶ ἀλιεῖαν ἀσχοληθέντα, ἦσαν πάντοτε ἀγριώτερα καὶ αἰμοβορώτερα τῶν ἡσυχῶν καὶ σταθερῶν κατοικίαν σχόντων γεωργικῶν ἐθνῶν. Πλὴν τῆς ἐξωθεν ἐπερχομένης ταύτης βλάβης, τὸ κρέας καὶ ὡς τροφὴ ἐνεργεῖ ἀναπτύσσει, κατὰ τοὺς φυτοφάγους, παντοῖα πάθη κτηνῶδη καὶ καθιστᾷ τὸν ἄνθρωπον ἐμπαθῆ καὶ ἐκτραχύνει τὴν καρδίαν αὐτοῦ.

Ἐν συνόλῳ οἱ φυτοφάγοι ἐπιζητοῦσι διὰ τοῦ διαιτητικοῦ των συστήματος ἀπλοποιήσιν τοῦ βίου, ὑγείαν, μακροβιότητα, ἀγάπην καὶ ἁρμονικὴν συμβίωσιν μετὰ τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν ἄλλων ζῶων. Ἡ ἰδέα των εἶναι βεβαίως εὐγενὴς καὶ ὑψηλή. Ἄν καὶ τὰ μέσα των εἶναι κατάλληλα, τοῦτο θὰ ἀποδείξῃ καὶ τοῖς μεμνημένοις μακροτέρα πείρα.

Καὶ τί θὰ γείνωσι τότε τὰ ζῶα; Ἐρωτῶσιν οἱ κρεωφάγοι, οἱ ἐγωϊστικῶς ἐξ ἀπαλῶν ὀνύχων διδασκόμενοι ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἐπλάσθη ἀπόλυτος κύριος πάντων τῶν ἄλλων πλασμάτων καὶ ὅτι δι' αὐτὸν μόνον καὶ τὴν γαστέρα του ἡ φύσις ἐφρόντισεν. — Θὰ ζήσωσιν καὶ ταῦτα ἐν εὐδαιμονίᾳ παίζοντα καὶ σκιρτῶντα, ἀγαπῶντα καὶ ἀγαπώμενα, ἀπαντῶσιν οἱ συμπάσχοντες φυτοφάγοι. Ἐπειτα ἀναγκάζομεν αὐτὰ νὰ ὀργῶσι τοὺς ἀγρούς, νὰ σὺρῶσι τὰς ἀμάξας ἡμῶν, ἀφαιροῦμεν αὐτὰ τὸν μόνον των χιτῶνα, τὸ μαλλίον, πίνομεν τὸ γάλα των ἃς θεωρήσωμεν τοῦλάχιστον αὐτὰ ἴσα ἡμῖν ἀπέναντι τοῦ θανάτου.

Δὲν εἶναι καιρὸς νὰ ἐξετάσωμεν ἐνταῦθα τὸ ζήτημα πολιτικοοικονομικῶς καὶ αἰσθητικῶς. Ἀρκεῖ μόνον ν' ἀναφέρωμεν ὅτι τὰ φυτὰ καὶ τοὺς καρποὺς ποριζόμεθα ἀπ' εὐθείας ἀπὸ τῆς γῆς, τὸ δὲ κρέας διὰ μέσου των ζῶων, ὅτε καὶ ἡ ἐργασία καὶ αἱ δαπάναι περισσώτεραι. Ὑπὸ δὲ αἰσθητικῆν ἔποψιν ὑπομιμνήσκομεν ὅτι οὐδεὶς ποτε ποιητῆς ἔφαλε τὸν δύσοσμον τοῦ σφαγείου ἀέρα ἢ αἰμοστάζοντα μὲρὸν βοός. Ἐνῶ οἱ κῆποι μὲ τὰ καρποφόρα δένδρα των καὶ τὰ ζῶντα πτηνὰ των καὶ οἱ ἀγροὶ μὲ τὰ λήϊά των παρέσχον ὑπόθεσιν εἰς περιγραφὰς ποιητικωτάτας καὶ εἰδύλλια ἀγροτικά ἀφελέστατα. X. B.

ΕΛΑΦΡΑ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

Τὰ συστήματα τῶν φιλοσόφων περὶ γενέσεως τοῦ παντός ὁμοιάζουσι πρὸς τὰς θεωρίας τοῦ τυροσκώληκος περὶ τῆς κατασκευῆς τοῦ ἐλβετικοῦ τυροῦ.

Διατί φέρομεν τὰ διοπτρα ἐπὶ τῆς ρινός; διότι πρέπει πάντοτε ὁ κατώτερος νὰ φέρῃ τὰς ἀτελείας καὶ τὰ λάθη τῶν ἀνωτέρων.

Εὐτυχέστεροι τῶν ἀνθρώπων εἶνε οἱ μουσικοὶ· διότι παίζουσιν ὅταν ἐργάζονται, καὶ ἐργάζονται ὅταν παίζουν.

Εὐκολώτερον εἶνε νὰ κάμῃ τις τὸ ἄσχημον ἄσχημότερον παρὰ τὸ ὥραϊον ὥραιότερον.

Τὸ ν' ἀφιερῶθῃ τις ὅλως εἰς τὴν τέχνην ἀπαιτεῖ βεβαίως εὐφυΐαν· τὸ νὰ μὴ πεινάτῃ ὅμως συγχρόνως ἀπαιτεῖ μέζονα τέχνην.

Παρόραμα. Ἐν τῷ «Ἀνεκδότῳ Θρήνῳ» ἐπὶ τῇ ἀλώσει τῆς Κωνσταντινουπόλεως τῷ δημοσιευθέντι διὰ τοῦ προηγουμένου φυλλαδίου τῆς «Ἑστίας» παρελείφθη ἐν ταῖς ὑποσελίδιοις γραφαῖς τῆς σελ. 825 ἡ λέξις ἐπαινέσει ὡς δευτέρα παραπομπή, ἀναφερομένη εἰς τὸ τοῦ κειμένου ἐν στ. 160 ἐπαινώσιν, ὅπου ὁ ἀριθμὸς τῆς παραπομπῆς διορθωτέος ἀντὶ 1 εἰς 2.